

Yerin tiki haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Bu Qanun Azərbaycan Respublikası ərazisində, o cümlədən Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub bölməsində yer təkinin öyrənilməsi (axtarış, kəşfiyyat), onun səmərəli istifadəsi, mühafizəsi və görülmə işlərin təhlükəsizliyi ilə əlaqədar münasibətləri tənzimləyir, yerin təkindən istifadədə dövlətin, yer tiki istifadəçilərinin və vətəndaşların mənafelərinin qorunmasını təmin edir.

I f ə s i l

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

M a d d ə 1 . Əsas termin və anlayışlar

Bu Qanunda işlədilən əsas termin və anlayışlar aşağıdakılardır:

yerin tiki — yer qabığının yer səthindən və ya torpaq qatından, su obyektlərinin (sututurların) dibindən aşağıda yerləşən, öyrənilməsi və istifadəsi mümkün olan dərinliklərdə uzanan süxurlardan, mineral-xammal ehtiyatlarından, enerji daşıyıcılarından (neft, qaz və s.), təbii və süni boşluqlardan, geoloji və texnogen törəmələrdən ibarət hissəsi;

yerin təkindən istifadə münasibətləri — yer təkinin istifadəsi, öyrənilməsi, işlənməsi və mühafizəsi sahəsində münasibətlər;

faydalı qazıntılar — yer qabığının maddi istehsal sahəsində istifadə edilən təbii mineral törəmələri;

ümumi yayılmış faydalı qazıntılar — təbii halda olan və ya cüzi dəyişikliklərə uğramış yerli təsərrüfat ehtiyacları üçün istifadə edilən geniş yayılmış faydalı qazıntılar;

texnogen törəmələr — dağ-mədən, emal və digər istehsal sahələrinin yerin səthində və ya yerin təkində yığılan, tərkibində mineral maddə saxlayan tullantıları;

kern — yer təkinin geoloji kəsilişinin öyrənilməsi üçün çıxarılan silindrşəkilli süxur nümunəsi;

dağ-mədən ayırması — faydalı qazıntıların çıxarılması, eləcə də onlarla əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikilməsi məqsədilə hüquqi və fiziki şəxslərə istifadəyə verilən yer təkinin hüdudları.

M a d d ə 2 . Yerin təkindən istifadənin prinsipləri

Yerin təkindən istifadə aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

yerin təkindən səmərəli, kompleks və təhlükəsiz istifadənin təmin edilməsi;

ətraf mühitin mühafizəsinin təmin edilməsi;

mineral-xammal bazasının genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsi;

yerin təkindən istifadənin aşkarlıq şəraitində həyata keçirilməsi;

yerin təkindən istifadəyə investisiyaların cəlb edilməsi üçün əlverişli şəraitin yaradılması;

yerin təkindən istifadənin ödənişli olması.

M a d d ə 3 . Yerin tiki haqqında qanunvericilik

Yerin tiki haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarından və beynəlxalq müqavilələrindən ibarətdir. Energetika ilə bağlı yerin təkindən istifadə münasibətləri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilən xüsusi qaydalarla tənzimlənir. ¹

M a d d ə 4 . Yer in t ə k i üzərində mülkiyyət hüququ

Azərbaycan Respublikasında yerin tək i hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına xələl gətirmədən Azərbaycan Respublikasına mənsubdur.

M a d d ə 5 . Yer tək inin vahid dövlət fondu

Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerin tək i bütünlükdə vahid dövlət fondunu təşkil edir və bu fonda yer tək inin həm istifadə edilən, həm də istifadə edilməyən hissələri daxildir.

M a d d ə 6 . Yer tək indən istifadə münasibətlərinin tənzimlənməsində dövlət hakimiyyəti orqanlarının vəzifələri

Yerin tək indən istifadə münasibətlərinin tənzimlənməsində dövlət aşağıdakı vəzifələri həyata keçirir:

- yerin tək i ilə bağlı dövlət siyasətini həyata keçirmək;
- yerin tək indən istifadə məqsədilə torpaq sahələrini ayırmaq;
- yerin tək indən istifadə və onun mühafizəsi, mineral-xammal ehtiyatlarının səmərəli işlənməsi qaydalarını müəyyənləşdirmək, müvafiq standartların (normativ və qaydaların), faydalı qazıntı ehtiyatlarının və proqnoz resurslarının təsnifatını hazırlamaq;
- yer tək inin geoloji öyrənilməsinə, istifadəsinə və mühafizəsinə dair beynəlxalq müqavilələri bağlamaq, xüsusi razılıq sistemini tətbiq etmək;
- yer tək i istifadəçilərinin hüquqlarını və yerin tək indən istifadə ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının mənafelərini qorumaq;
- yer tək inin geoloji öyrənilməsi və mineral-xammal bazasının inkişafı sahəsində dövlət proqramlarını hazırlamaq və həyata keçirmək;
- yerin tək indən istifadəyə görə haqq ödənilməsi qaydasını müəyyənləşdirmək;
- mineral-xammal bazasının genişləndirilməsini və yer tək inin geoloji öyrənilməsinə maliyyələşdirən dövlət fondunu formalaşdırmaq;
- yer tək inin geoloji informasiya fondunu formalaşdırmaq, ondan istifadə qaydasını müəyyənləşdirmək;
- yerin tək ində kəşf edilmiş faydalı qazıntı ehtiyatlarını və yer tək inin xüsusiyyətlərini qiymətləndirən geoloji informasiyanı dövlət ekspertizasından keçirmək;
- faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət balansını və faydalı qazıntı yataqlarının və təzahürlərinin dövlət kadastrını aparmaq;
- ümumi yayılmış faydalı qazıntıların siyahısını müəyyənləşdirmək;
- yer tək inin geoloji öyrənilməsi ilə əlaqədar işləri dövlət qeydiyyatına almaq;
- faydalı qazıntıların çıxarılması üçün və faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikilməsi üçün istifadə edilən yer tək i sahələrini dövlət qeydiyyatına almaq;
- yerin tək indən istifadə ilə əlaqədar elmi-tədqiqat və təcrübi-konstruktor işlərini əlaqələndirmək və qeydiyyatına almaq;
- yer tək inin öyrənilməsində elmi-təcrübi əhəmiyyətə malik kern və nümunələrin saxlanması və qorunması qaydasını müəyyənləşdirmək;
- yerin tək indən səmərəli və təhlükəsiz istifadəyə, onun mühafizəsinə və geoloji öyrənilməsinə dövlət nəzarətini həyata keçirmək;
- dövlət təhlükəsizliyi, əhalinin, təsərrüfat subyektlərinin və ətraf mühitin mühafizəsi məqsədilə yerin tək indən istifadəyə məhdudiyətlər qoymaq.

II f ə s i l

YERİN TƏKİNDƏN İSTİFADƏNİN ƏSASLARI

M a d d ə 7 . Yer in tək indən istif adə nin növləri

Yerin tək indən istif adə nin növləri aşağıdakılardır:

geoloji və geokoloji öyrənmə;

faydalı qazıntıların çıxarılması;

dağ-mədən işləri ilə əlaqədar istehsal tullantılarından istifadə;

faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikilməsi və istismarı; elmi, mədəni, estetik, müalicə-sağlamlıq əhəmiyyətlərinə malik xüsusi mühafizə edilən geoloji obyektlərin (elmi və tədris sınaq meydanları, geoloji qoruqlar, yasaqlıqlar, təbiət abidələri, mağaralar və digər yeraltı boşluqlar) yaradılması;

mineraloji, paleontoloji və digər geoloji kolleksiya materiallarının toplanması, arxeoloji qazıntıların aparılması.

Yerin tək i onun geoloji öyrənilməsi (axtarış, kəşfiyyat) və faydalı qazıntıların çıxarılması məqsədilə eyni zamanda istifadəyə verilə bilər. Bu halda faydalı qazıntılar həm yer tək inin geoloji öyrənilməsi prosesində, həm də bu işlər qurtardıqdan sonra çıxarıla bilər.

Radioaktiv xammalın çıxarılması və radioaktiv tullantıların, zərərli maddələrin basdırılması üçün yer tək inin istifadəsi Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

M a d d ə 8 . Yer tək inin istifadəçiləri

Azərbaycan Respublikasının, habelə xarici ölkələrin hüquqi və fiziki şəxsləri qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasında yer tək inin istifadəçiləri ola bilərlər.

Yer tək i istifadəçilərinin hüquqları və vəzifələri yerin tək indən istifadəyə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada xüsusi razılıq və ya icazə alındığı andan yaranır.²

M a d d ə 9 . Yer tək i istifadəçilərinin hüquqları və vəzifələri

Yer tək i istifadəçiləri aşağıdakı hüquqlara malikdirlər:

ayırma hüdudları daxilində yerin tək indən xüsusi razılıqda və ya icazədə göstərilmiş fəaliyyət növü üçün istifadə edilməsi;

xüsusi razılıqda və ya icazədə göstərilmiş məqsədə uyğun olaraq yer tək i sahəsində qanunvericiliyə zidd gəlməyən hər hansı fəaliyyət formasının sərbəst seçilməsi;

xüsusi razılığa və ya icazəyə və qanunvericiliyə uyğun olaraq fəaliyyətinin nəticələrindən, o cümlədən çıxarılmış mineral-xammaldan istifadə edilməsi;

xüsusi razılıqda başqa hallar nəzərdə tutulmayıbsa, dağ-mədən işləri ilə əlaqədar istehsal tullantılarından istifadə edilməsi;

əlavə icazə olmadan dağ-mədən ayırması sahəsində öz vəsaiti hesabına yer tək inin xüsusi razılığa uyğun geoloji öyrənilməsi;

xüsusi razılıq və ya icazə şərtlərindən fərqli hallar meydana çıxarsa, xüsusi razılıq şərtlərinə yenidən baxılması üçün xüsusi razılıq verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına müraciət edilməsi.

Xüsusi razılıq və ya icazə müddətinin uzadılmasında yer tək inin istifadəçisinə başqa iddiaçılara nisbətən üstünlük verilir.

Yer tək i istifadəçilərinin vəzifələri aşağıdakılardır:

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, habelə yerin tək indən istifadə üzrə standartlara (normativlərə və qaydalara) riayət edilməsi, faydalı qazıntıların normadan artıq itkisinə, keyfiyyətinin aşağı düşməsinə yol verilməməsi;

yer tək inin geoloji öyrənilməsi, mineral-xammal ehtiyatlarından kompleks istifadə;

yerin təkindən istifadə prosesində geoloji, markşeyder və digər sənədlərin aparılması, həmin sənədlərin, kern və nümunələrin qorunması;

geoloji məlumatların dövlət geoloji informasiya fonduna təqdim edilməsi;

emal məhsullarından və tullantılarından tam istifadə olunması, faydalı komponentlər saxlayan və müvəqqəti istifadə edilməyən istehsal məhsullarının və tullantılarının yığılmasının, uçotunun və qorunmasının təmin edilməsi;

kəşf olunmuş, çıxarıla bilən və yerin təkində qalan faydalı qazıntıların və onların tərkibində olan komponentlərin ehtiyatları, faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan başqa məqsədlərlə yerin təkindən istifadə haqqında məlumatların dövlət geoloji informasiya fonduna təqdim edilməsi;

yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz görülməsinin təmin edilməsi;

yer təkinin, atmosferin, torpağın, meşələrin, suların, binaların və qurğuların yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin zərərli təsirindən qorunmasını reqlamentləşdirən standartlara (normativlərə, qaydalara) riayət edilməsi;

yerin təkindən istifadə zamanı torpaq sahələrinin rekultivasiyasının təmin edilməsi;

faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi və başqa təsərrüfat məqsədləri üçün istifadəsi mümkün olan kəşfiyyat dağ-mədən qazmalarının və buruq quyularının saxlanılması;

istifadəsi mümkün olmayan dağ-mədən qazmalarının və buruq quyularının müəyyənləşdirilmiş qaydada konservasiya və ya ləğv edilməsi;

xüsusi razılıq və ya icazə ilə müəyyənləşdirilmiş şərtlərin yerinə yetirilməsinin, yerin təkindən istifadə üçün ödənişlərin vaxtında və düzgün verilməsinin təmin edilməsi.³

Müvafiq fəaliyyət növünün həyata keçirilməsi (geoloji planaalma, faydalı qazıntıların axtarışı, kəşfiyyatı, müxtəlif üsullarla çıxarılması, yeraltı qurğuların tikintisi və istismarı, yerin təkindən istifadənin başqa növləri) üçün yer təki istifadəçilərinin xüsusi ixtisasını və təcrübəsini təsdiq edən sənədi (diplom, şəhadətnamə) olmalıdır.

M a d d ə 10 . Yer təkinin istifadəyə verilən sahələri

Faydalı qazıntıları çıxarmaq, faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuları tikmək və istismar etmək, xüsusi mühafizə edilən geoloji obyektləri yaratmaq hüququ verən xüsusi razılığa müvafiq olaraq yer təki sahəsi istifadəçiyə dağ-mədən ayırması şəklində verilir. Faydalı qazıntılar yer təkinin geoloji öyrənilməsi ilə eyni vaxtda, yaxud onun ardınca çıxarılaçağı halda da yer təki sahəsi dağ-mədən ayırması şəklində verilir.

Dağ-mədən ayırmasının ilkin hüdudları yerin təkindən istifadəyə xüsusi razılıq verilməyə müəyyən edilir.

Faydalı qazıntıların çıxarılması və bunlarla əlaqədar olmayan işlərin texniki layihəsi hazırlandıqdan, ona müəyyən olunmuş qaydada dövlət ekspertizasının müsbət rəyi alındıqdan, müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşırdıldıqdan sonra dağ-mədən ayırmasının dəqiqləşdirilmiş hüdudlarını müəyyənləşdirən sənədlər (sahənin hüdudlarının koordinatlar cədvəli, planı və səciyyəvi kəsilişlər) xüsusi razılığa daxil edilir və onun ayrılmaz tərkib hissəsi sayılır.

Geoloji öyrənilmə məqsədilə ayrılan yer təki sahələrinə dağ-mədən ayırması statusunun verilməsi tələb olunmur. Bu sahələrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən geoloji ayırma statusu verilir.⁴

Geoloji öyrənilmə üçün verilən yer təki sahəsinin hüdudları daxilində, eyni zamanda yer təkinin bir neçə istifadəçisi müəyyən olunmuş qaydada iş apara bilər. Onların qarşılıqlı münasibətləri yerin təki istifadəyə verilməyə xüsusi razılıqda müəyyən edilir.

M a d d ə 11 . Yer in tək indən ist ifadə nin məhdudlaşdırılması

Yer tək inin ayrı-ayrı sahələ rindən ist ifadə ölkə təhlükəsizliyi və ətraf mühitin mühafizəsini təmin etmək məqsədilə məhdudlaşdırıla, yaxud qadağan edilə bilər.

Əgər yaşayış məntəqələrinin, şəhərətrafı zonaların, sənaye, nəqliyyat və rabitə obyektlərinin ərazilərində yer in tək indən ist ifadə insanların həyat və sağlamlığına təhlükə törədərsə, təsərrüfat obyektlərinə və ya ətraf mühitə zərər vurarsa, o, qismən və ya tamamilə qadağan edilə bilər.

Xüsusi mühafizə edilən ərazilərdə yer in tək indən bu ərazilərin statusuna və müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq ist ifadə edilir.

M a d d ə 12 . Yer in tək indən ist ifadə nin müddətləri

Yer in tək i ist ifadə üçün müəyyən müddətə və ya daimi verilir.

Yer in tək i aşağıdakı müddətlərə verilir:

geoloji öyrənilmə üçün — 5 ilədək müddətə;

faydalı qazıntıların çıxarılması üçün — 25 ilədək müddətə;

göstərilən ist ifadə növləri birləşdirildikdə — 30 ilədək müddətə.

Faydalı qazıntıların çıxarılması məqsədilə yer in tək indən ist ifadə müddəti onların işlənilməsinin yer in tək indən səmərəli ist ifadəni və onun mühafizəsini təmin edən texniki-iqtisadi əsaslandırılmasının nəticəsindən asılı olaraq müəyyən edilir.

Yer tək i sahələri faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikintisi və istismarı, xüsusi mühafizə edilən obyektlərin yaradılması və digər məqsədlər üçün müəyyən müddətə və ya daimi verilə bilər.

Yer in tək indən ist ifadə müddətləri ist ifadə hüququnun verildiyi gündən hesablanır.

Yer tək inin ist ifadəçisi xüsusi razılıq və ya icazə şərtlərini yerinə yetirərsə, tərəflərin razılığı ilə yer in tək indən ist ifadənin müddəti uzadıla bilər.⁵

M a d d ə 13 . Yer tək inin ist ifadəyə verilməsi

Yer in tək i ist ifadəyə xüsusi razılıq və ya icazə əsasında qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən verilir.

Yer in tək i ist ifadəyə müsabiqə, hərrac və birbaşa danışıqlar əsasında verilir. Yer in tək inin ist ifadəyə birbaşa danışıqlar yolu ilə verilməsi istisna hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı əsasında həyata keçirilir.

Xüsusi razılıq və ya icazə yer tək inin geoloji öyrənilməsinə, ehtiyatları müvafiq qaydada təsdiq edilmiş faydalı qazıntı yataqlarının işlənilməsinə, dağ-mədən müəssisələri və onlarla bağlı emal sahələrinin tullantılarından ist ifadə olunmasına, yer in tək indən faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün ist ifadə edilməsinə, xüsusi mühafizə edilən geoloji obyektlərin yaradılmasına, mineraloji, paleontoloji və digər geoloji kolleksiya materiallarının toplanmasına və arxeoloji qazıntıların aparılmasına hüquq verir.

Yer in tək indən ist ifadə çoxyönlü (çoxprofilli) olduqda, hüquqi, yaxud fiziki şəxslər bir neçə xüsusi razılığa və ya icazəyə malik ola bilərlər.

~~Xüsusi razılığa görə dövlət rüsumu alınır. Dövlət rüsumunun miqdarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.~~

Elmi-tədqiqat işləri və dövlət proqramlarına əsasən aparılan bütün növ geoloji işlər, zəlzələlərin proqnozlaşdırılması, ətraf mühitin monitorinqinin yaradılması və aparılması, yeraltı suların rejiminə və balansına nəzarət edilməsi, arxeoloji tədqiqatların aparılması və yer tək inin bütövlüyünü pozmayan başqa işlər üçün xüsusi razılıq və ya icazə tələb olunmur.

Yer tək inin öyrənilməsinə yönəlmiş işlər geoloji fond da dövlət qeydiyyatına alınır.

Xüsusi razılıq və ya icazə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya torpaq sahibinin yer in tək indən ist ifadə məqsədilə (dövlət proqramları üzrə aparılan işlər daxil olmaqla) müvafiq

torpaq sahəsinin ayrılmasına qabaqcadan razılığı olduqda verilir. Yer təkinin istifadəçisinə torpaq sahəsi yerin təkindən istifadəyə xüsusi razılıq verildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının torpaq qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada ayrılır.⁶

M a d d ə 1 4 . Yer in təkindən istifadənin dövlət xüsusi razılıq və ya icazə sistemi və onun vəzifələri

Xüsusi razılıq və ya icazə sistemi yerin təkindən istifadəyə aid materialların informasiya, elmi-analitik, iqtisadi və hüquqi cəhətdən hazırlanıb rəsmiləşdirilməsini əhatə edən xüsusi razılıqlar verilməsinin vahid qaydasıdır.

Xüsusi razılıq və ya icazə sisteminin vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

dağ-mədən sənayesinin və mineral-xammal bazasının inkişafına dair dövlət proqramının həyata keçirilməsi;

bütün vətəndaşların sosial, iqtisadi, ekoloji və digər mənafeələrinin nəzərə alınması;

xüsusi razılıq və ya icazə almaq üçün hüquqi və fiziki şəxslərə bərabər imkanların yaradılması;

yerin təkindən istifadə sahəsində bazar münasibətlərinin inkişafı və inhisarçılıq əleyhinə siyasətin həyata keçirilməsi;

xüsusi razılıq və ya icazə sahiblərinə lazımi təminatların verilməsi və yerin təkindən istifadədə onların hüquqlarının müdafiəsi.⁷

M a d d ə 1 5 . Yer in təkindən istifadə zamanı inhisarçılıq əleyhinə tələblər

Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, habelə hər hansı təsərrüfat subyektlərinin (yer təki istifadəçilərinin) aşağıdakılara yönəldilən hərəkətləri qadağan edilir ~~və ya müəyyənləşdirilmiş qaydada etibarsız sayılır~~:

bu Qanuna uyğun olaraq yerin təkindən istifadə hüququ almaq istəyən hüquqi və fiziki şəxslərin müsabiqədə və ya hərracda iştiraka buraxılmasının həmin müsabiqədə və ya hərrac şərtlərinə zidd olaraq məhdudlaşdırılması;

müsabiqə, yaxud hərrac qaliblərinə xüsusi razılıq və ya icazə verməkdən boyun qaçırılması;

müsabiqə və hərracın birbaşa danışıqlar ilə əvəz edilməsi;⁸

yerin təkindən istifadədə hakim mövqeyə malik təsərrüfat subyektləri ilə rəqabətə girə bilən strukturlar yaradan yer təki istifadəçilərinin ayrı-seçkiliyə məruz qoyulması;

nəqliyyat və infrastruktur obyektlərindən istifadəyə imkan yaradılmasında yer təki istifadəçilərinin ayrı-seçkiliyə məruz qoyulması.

Bu maddənin birinci hissəsinin tələbləri pozulmaqla bağlanmış əqdlər etibarsızdır.⁹

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı istifadəyə verilən yer təki sahələrinin ölçülərini, sahələrin sayını və çıxarılan faydalı qazıntıların ehtiyatlarını müəyyənləşdirə bilər.

M a d d ə 1 6 . Ümumi yayılmış faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi üçün yer təkinin verilməsi

Ümumi yayılmış faydalı qazıntı yataqlarının işlənməsi üçün yer təkinin verilməsi, eləcə də faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün verilən torpaq sahələrinin hüdudlarında yerin təkindən istifadə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Alternativ xammal mənbəyi olan dağ-mədən və digər istehsal sahələrinin tullantılarından istifadə imkanları olan hallarda yerin təki ümumi yayılmış faydalı qazıntıların çıxarılması üçün istifadəyə verilmir.

M a d d ə 17 . Yer təkinin torpaq sahibləri tərəfindən istifadəsi

Torpaq sahibləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada onlara məxsus torpaq sahələrinin hüdudlarında öz ehtiyaclarını ödəmək üçün partlayış işləri aparmadan beş metr dərinliyədək ümumi yayılmış faydalı qazıntıların çıxarılmasını və yeraltı qurğuların tikintisini, eləcə də mərkəzləşdirilmiş su təchizatı mənbəyi olmayan birinci təzyiqsiz sulu horizonta quyuların qazılmasını və istismarını həyata keçirə bilərlər.

Yeraltı içməli sulardan istifadə Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

M a d d ə 18 . Yerin təkindən istifadə hüququnun xitamının və məhdudlaşdırılmasının əsasları

Yerin təkindən istifadə hüququna aşağıdakı hallarda xitam verilir:

- 1) xüsusi razılığın və ya icazənin qüvvədə olma müddəti qurtarıqda;
- 2) xüsusi razılıq və ya icazə sahibi yerin təkindən istifadə hüququndan imtina etdikdə;
- 3) xüsusi razılıq və ya icazə hüququndan məhrum edən faktlar meydana çıxdıqda.

Xüsusi razılıq və ya icazə verən orqan aşağıdakı hallarda yerin təkindən istifadə hüququnu məhdudlaşdırır və ya ona vaxtından əvvəl xitam verə bilər:

- 1) yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlər aparılan sahələrdə yaşayan və işləyən əhəlinin həyat və sağlamlığına qarşı bilavasitə təhlükə yaranarsa;
- 2) yer təkinin istifadəçisi xüsusi razılığın şərtlərini pozarsa;
- 3) yer təkinin istifadəçisi yerin təkindən istifadə qaydasını müntəzəm surətdə pozarsa;
- 4) fors-major vəziyyəti (təbii fəlakətlər, hərbi əməliyyatlar və sairə) yaranarsa;
- 5) yer təkinin istifadəçisi xüsusi razılıqda icazədə göstərilən müddətdə yerin təkindən nəzərdə tutulan həcmdə istifadəyə başlamazsa;
- 6) yerin təkindən istifadə hüququ verilmiş subyekt ləğv edilərsə;
- 7) xüsusi razılıq və ya icazə sahibinin təşəbbüsü ilə.¹⁰

M a d d ə 19 . Yerin təkindən istifadə hüququnun xitamı və məhdudlaşdırılması qaydası

Xüsusi razılıq və ya icazə sahibi yerin təkindən istifadədən imtina etdikdə xüsusi razılığı vermiş müvafiq icra hakimiyyəti orqanını azı 6 ay əvvəl rəsmən xəbərdar etməlidir.

Xüsusi razılıq və ya icazə sahibi yerin təkindən istifadə hüququndan xüsusi razılıqda göstərilmiş vaxtdan əvvəl imtina etdikdə, xüsusi razılığı verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına dəymiş zərəri ödəməlidir.

Yer təki istifadəçisinin rəsmi xəbərdarlığından sonra bu Qanunun 18-ci maddəsinin ikinci hissəsinin 1 və 4-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş hallarda səlahiyyətli orqanların qərarı ilə yerin təkindən istifadə dayandırılır. Bu halda müəssisənin təqsiri yoxdursa, onun konservasiyasına və ya ləğvinə çəkilən xərclər dövlət tərəfindən ödənilir.

Əgər yerin təkindən istifadə 18-ci maddənin ikinci hissəsinin 1-ci (müəssisənin təqsiri olduğu halda), 2-ci və 3-cü bəndlərində göstərilmiş səbəblərə görə və ya yer təki istifadəçisinin təşəbbüsü ilə dayandırılarsa, müəssisənin konservasiyasına və ya ləğvinə çəkilən xərclər yer təkinin istifadəçisi tərəfindən ödənilir.

Bu Qanunun 18-ci maddəsinin ikinci hissəsinin 2-ci, 3-cü, 5-ci bəndlərində göstərilən hallar baş verərsə və xəbərdarlıqdan sonra üç ay müddətində onlar aradan qaldırılmazsa, yerin təkindən istifadə hüququnun xitamı və ya məhdudlaşdırılması haqqında qərar qəbul edilir.

Yerin təkindən istifadə hüququnun məhdudlaşdırılmasına və ya dayandırılmasına səbəb olan hallar və şərtlər aradan qaldırıldıqda, bu hüquq tam bərpa oluna bilər.

Yerin təkindən istifadə hüququnun dayandırılması müddəti, yer təki istifadəçisinin təqsiri olmadığı halda, xüsusi razılığın və ya icazənin ümumi müddətinə daxil edilmir.

Yerin təkindən istifadə hüququna vaxtından əvvəl xitam verilmiş və ya bu hüququ məhdudlaşdırılmış fiziki və hüquqi şəxs bununla razı olmadıqda məhkəməyə müraciət edə bilər.¹¹

M a d d ə 20 . Yer in təkindən istifadə hüququnun başqa şəxsə keçməsi

Yerin təkindən istifadə hüququ başqa şəxsə aşağıdakı hallarda keçir:

yer təkisi istifadəçisinin təşkilati-hüquqi forması dəyişdikdə;

yerin təkindən istifadə edən təsərrüfat subyekti yenidən təşkil edildikdə.

Yerin təkindən istifadə hüququ başqasına keçdikdə xüsusi razılıq və ya icazə yenidən tərtib edilməlidir. Bu halda xüsusi razılığın məzmunu dəyişmir.

Yerin təkindən istifadə edən təsərrüfat subyektinin bölünməsi və ya başqa müəssisənin tərkibinə daxil olması şəklinə yenidən təşkil edilməsi halları baş verərsə, xüsusi razılıq və ya icazə verilən sahədə onun fəaliyyətini davam etdirən yeni müəssisə — xüsusi razılıq sahibi olur.

Yer təkisi istifadəçisinin adı dəyişdikdə xüsusi razılıq və ya icazə yenidən tərtib edilir.

Xüsusi razılığı və ya icazə yer təkisi istifadəçisinin ərizəsi əsasında xüsusi razılıq verən orqan yenidən tərtib edir.

Xüsusi razılığın və ya icazənin yenidən tərtib edilməsindən imtina olunduqda, yer təkisinin istifadəçisi məhkəməyə müraciət edə bilər.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, yer təkisinin istifadəçisi yerin təkindən istifadə hüququnu üçüncü şəxslərə vermək hüququna malik deyildir.¹²

I I I f ə s i l

YER TƏKİNİN SƏMƏRƏLİ İSTİFADƏSİ VƏ MÜHAFİZƏSİ

M a d d ə 21 . Yer təkisinin səmərəli istifadəsinə və mühafizəsinə aid əsas tələblər

Yer təkisinin səmərəli istifadəsinə və mühafizəsinə aid əsas tələblər aşağıdakılardır:

yer təkisinin istifadəyə verilməsinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydasına riayət olunması və yerin təkindən özbaşına istifadəyə yol verilməməsi;

yer təkisinin geoloji öyrənilməsi, səmərəli və kompleks istifadəsi və mühafizəsinin dolğunluğunun təmin edilməsi;

faydalı qazıntı ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi və ya faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün istifadəyə verilən yer təkisi sahəsinin xüsusiyyətlərini təyin edəcək qabaqlayıcı geoloji və geoekoloji işlərin aparılması;

yer təkisinin geoloji öyrənilməsi və ondan kompleks istifadəni təmin etmək məqsədilə hər bir faydalı qazıntı yatağı üzrə kondisiyaların müəyyən edilməsi;

faydalı qazıntı ehtiyatlarının, eləcə də faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün istifadə edilən yer təkisi sahələrinin dövlət ekspertizasının və dövlət uçotunun aparılması;

faydalı qazıntıların və yanakı komponentlərin yerin təkindən daha dolğun çıxarılmasının təmin edilməsi;

faydalı qazıntı yataqlarının işlənilməsi zamanı yerin təkindən çıxarılan və yerin təkində saxlanılan faydalı qazıntıların və yanakı komponentlərin uçotu;

faydalı qazıntı yataqlarının su basmasından, şüalanmadan, yanğından və faydalı qazıntıların keyfiyyətini aşağı sala bilən, yataqların sənaye əhəmiyyətini azaldan və ya onların işlənməsini mürəkkəbləşdirən digər amillərdən mühafizə edilməsi;

yerin təkindən istifadə edilərkən, habelə neft, qaz və başqa maddələr, materiallar yer altında saxlanılarkən, zərərli maddələr və istehsal tullantıları basdırılarkən, çirkli sular axıdılarkən yer

təkinin və ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması, qazıntı yataqlarının olduğu yerlərin çirklənməsinə və yeraltı işlərin aparılmasına təhlükə yarandığı hallarda, faydalı qazıntı laylarının olduğu və yeraltı işlərin aparıldığı yerlərdə istehsalat və məişət tullantılarının basdırılmaması ;¹³

faydalı qazıntılar çıxaran müəssisələrin və faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların fəaliyyətinin müvəqqəti dayandırılması və ləğv edilməsi qaydalarına riayət edilməsi;

faydalı qazıntıların yerləşdiyi sahələrdə özbaşına tikinti işləri aparılmasının qarşısının alınması və bu sahələrdən başqa məqsədlər üçün istifadənin müəyyənləşdirilmiş qaydasına əməl edilməsi;

çatlı süxurların və sulu təbəqələrin səthə çıxdığı yerlərdə, habelə içməli su təchizatı və təsərrüfat məişət ehtiyacları üçün istifadə olunan yeraltı su obyektlərinin sututar sahələrində sənaye və məişət tullantılarının yığılmasının qarşısının alınması, habelə yeraltı içməli suların minerallaşmış və ya kondisiyaya uyğun gəlməyən sularla qarışması təhlükəsi olan sahələrdə yeraltı içməli suların rejiminə nəzarət edilməsi;¹⁴

ətraf mühitin qorunması, torpaqların rekultivasiyası, dağ qazmalarının konservasiyası və yaxud ləğvi qaydalarına əməl edilməsi;

balıqçılıq *əhəmiyyətli* su obyektlərində faydalı qazıntıların hasil edilməsi, geoloji kəşfiyyat, partlayış, qazma, dibdərinləşdirmə işlərinin aparılması, yeraltı qurğuların tikintisi layihələrinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada *balıqçılıq* təsərrüfatı ekspertizasından məcburi keçirilməsi.¹⁵

Bu maddənin tələbləri pozularsa yerin təkindən istifadə üçün verilmiş hüquq qanunvericiliyə müvafiq olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən məhdudlaşdırıla, dayandırıla və ya ləğv edilə bilər.

M a d d ə 2 2 . Yer in təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz görülməsinə aid əsas tələblər

Yer təkinin geoloji öyrənilməsinə, faydalı qazıntıların çıxarılması üzrə müəssisələrin, müxtəlif təyinatlı yeraltı qurğuların tikintisinə və istismarına ancaq onların təsir zonasında yerləşən əhalinin həyat və sağlamlığının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi şərti ilə icazə verilir.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və yer təkinin istifadəçiləri yer təkinin istifadəsi ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz görülməsi üzrə təsdiq edilmiş standartların (normativlərin, qaydaların) tələblərinin yerinə yetirilməsini təmin etməlidirlər.

Dağ-mədən nəzarəti orqanı yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz aparılması məsələlərinin dövlət tənzimlənməsini və nəzarət funksiyalarını həyata keçirir.

Yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz görülməsi üçün məsuliyyəti bilavasitə müəssisələrin rəhbərləri daşıyırlar.

Yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz görülməsinin təmin edilməsinə aid əsas tələblər aşağıdakılardır:

işə ancaq xüsusi ixtisas hazırlığı olan şəxslərin buraxılması;

dağ-qazma və buruq işləri ilə məşğul olan şəxslərin xüsusi geyim və qorunma vasitələri ilə təmin edilməsi;

təhlükəsizlik texnikası qaydalarının və sanitariya normalarının tələblərinə uyğun gələn maşın, avadanlıq və materialların tətbiq edilməsi;

radioaktiv, partlayıcı maddələrdən və vasitələrdən düzgün istifadə edilməsi, onların lazımı qaydada uçotu, saxlanması və işlədilməsi;

işlərin normal texnoloji rejiminin və təhlükəli halların proqnozlaşdırılmasının təmin olunması üçün müşahidələrin aparılması;

dağ-mədən atmosferinin vəziyyətinə, orada oksigenin, zərərli və partlayış təhlükəli qazların və tozların miqdarına müntəzəm nəzarət;

normal iş rejimlərində və qəza hallarında yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təsir zonasındakı əhalinin mühafizəsini təmin edən tədbirlərin hazırlanması və həyata keçirilməsi.

Yer təkinin istifadəçiləri dağ-mədən xilasetmə, açıq neft və qaz fontanlarının qarşısını alan və onları ləğv edən dəstələr yaratmalı, yaxud müqavilə yolu ilə müvafiq xidmətlərdən istifadə etməlidirlər.

Yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlər aparən müəssisələrin rəhbərləri, digər səlahiyyətli vəzifəli şəxsləri həmin müəssisələrin işçilərinin, işlərin təsir zonasında yerləşən əhalinin həyat və sağlamlığına bilavasitə təhlükə yaranarkən, dərhal işləri dayandırıb insanların təhlükəsiz yerə keçirilməsini təmin etməli və müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına təcili məlumat verməlidirlər.

M a d d ə 23 . Faydalı qazıntılar yerləşən sahələrdə tikinti işlərinin aparılması şərtləri

Faydalı qazıntılar yerləşən sahələrdə yaşayış məntəqələrinin, sənaye komplekslərinin və digər təsərrüfat obyektlərinin layihələşdirilməsinə və tikintisinə dair işlərin aparılmasına, eləcə də həmin sahələrdə yeraltı qurğuların yerləşdirilməsinə faydalı qazıntıların çıxarılmasının mümkünlüyünü və tikinti işlərinin iqtisadi cəhətdən məqsədəuyğunluğunu, habelə dağ-mədən işlərinin təhlükəsiz aparılmasını və yerli şəraiti nəzərə almaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən icazə verilir.

Yuxarıda göstərilən obyektlərin inşasına tikinti işləri aparılacaq sahənin altındakı yerin təkində faydalı qazıntılar olmadığı halda da müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən icazə verilir.

Faydalı qazıntılar yerləşən sahələrdə özbaşına aparılan tikinti işləri, onlara qoyulan vəsait, tikililərin sökülməsinə və sahənin rekultivasiyasına çəkilən xərclər ödənilmədən dayandırılır.

M a d d ə 24 . Faydalı qazıntıların çıxarılması üzrə müəssisələrin və faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların ləğv edilməsi və konservasiyası

Xüsusi razılığın və ya icazə qüvvədə olması müddəti başa çatdıqda, yaxud yerin təkindən istifadə hüququna vaxtından əvvəl xitam verildikdə faydalı qazıntıların çıxarılması üzrə müəssisələr və faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğular ləğv və ya konservasiya edilməlidir.¹⁶

Bu proses başa çatanaqədər yer təkinin istifadəçisi bu Qanunla onun öhdəsinə qoyulmuş məsuliyyəti daşıyır.

Faydalı qazıntılar çıxaran müəssisə tamamilə, ya da qismən ləğv və ya konservasiya edildikdə dağ-mədən qazmaları və buruq quyuları əhalinin həyat və sağlamlığının təhlükəsizliyini, ətraf mühitin, binaların və qurğuların mühafizəsini, konservasiya müddəti ərzində isə həmçinin yatağın, dağ-mədən qazmalarının və buruq quyularının salamatlığını təmin edən vəziyyətə gətirilməlidir.

Faydalı qazıntılar çıxaran müəssisə və ya onun bölməsi, eləcə də faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğu ləğv və konservasiya edilərkən geoloji, markşeyder və digər sənədlər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada saxlanılır.

Faydalı qazıntılar çıxaran müəssisənin və ya faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğunun ləğv və konservasiya edilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən ləğv və ya konservasiya haqqında akt imzalandıqdan sonra qüvvəyə minir.

M a d d ə 25 . Xüsusi elmi və mədəni əhəmiyyətə malik yer təki sahələrinin mühafizəsi

Xüsusi elmi və mədəni əhəmiyyətə malik nadir geoloji açılışlar, mineraloji törəmələr, paleontoloji obyektlər və yer təkinin bu qəbildən olan digər sahələri müəyyən olunmuş qaydada geoloji qoruqlar, dövlət yasaqlıqları, təbiət və mədəniyyət abidələri elan oluna bilər. Onların salamatlığına xələl gətirən hər hansı fəaliyyət qadağandır.

Yerin təkindən istifadə zamanı elm və mədəniyyət üçün maraq doğuran nadir geoloji və mineraloji törəmələr, meteoritlər, paleontoloji, arxeoloji və digər obyektlər aşkar edilərkən yer təkinin istifadəçiləri müvafiq sahədə həmin işləri dayandırır və xüsusi razılıq və ya icazə verən orqana bu barədə məlumat verir.¹⁷

I V f ə s i l

YER TƏKİNİN GEOLOJİ TƏDQIQI

M a d d ə 26 . Yer təkinin geoloji tədqiqinə aid əsas tələblər

Yer təkinin geoloji tədqiqinə aid əsas tələblər aşağıdakılardır:

yer təkinin geoloji tədqiqinin elmi əsaslandırılması və səmərəliliyi;

yer təkinin geoloji quruluşunun, kəşf edilmiş yataqların işlənilməsinin, eləcə də faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikintisinin və istismarının dağ-mədən-texniki, hidrogeoloji, ekoloji şəraitinin dolğun öyrənilməsi;

faydalı qazıntı ehtiyatlarının, onların komponentlərinin kəmiyyət və keyfiyyətinin dəqiqliyi, faydalı qazıntı yataqlarının geoloji-iqtisadi qiymətləndirilməsi;

yer təkinin və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş norma və standartlara əməl olunması;

yer təkinin geoloji tədqiqinin faydalı qazıntıların əsassız itkisinə yol verməyən və onların lazımi keyfiyyətini təmin edən metod və üsullarla aparılması;

yerin təkindən çıxarılan süxurların və faydalı qazıntıların ətraf mühitə zərərli təsir göstərməmək şərtilə yerləşdirilməsi;

yataqların işlənilməsi və digər təsərrüfat məqsədləri üçün istifadə oluna biləcək kəşfiyyət dağ-mədən qazmalarının və quyularının qorunub saxlanması, istifadəyə yararsız qazmaların və quyuların müəyyənləşdirilmiş qaydada ləğv edilməsi;

yer təkinin geoloji tədqiqi prosesində əldə edilən, gələcəkdə yerin təkindən istifadəyə yararlı geoloji və texniki sənədlərin, kernin və faydalı qazıntı sınaqları dublikatlarının müəyyən olunmuş qaydada qorunub saxlanması.

M a d d ə 27 . Dövlət uçotu və dövlət qeydiyyatı

Yer təkinin geoloji öyrənilməsi, faydalı qazıntıların çıxarılması, eləcə də onların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün verilən yer təki sahələri və onlarla əlaqədar müvafiq işlər dövlət uçotuna və dövlət qeydiyyatına alınır.

Dövlət uçotu və dövlət qeydiyyatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən vahid sistem üzrə aparılır.

Dövlət qeydiyyatı olmadan yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin aparılması qadağandır.

M a d d ə 28 . Yer təkinin dövlət geoloji öyrənilməsi

Azərbaycan Respublikasının mineral-xammal bazasının genişləndirilməsini və möhkəmləndirilməsini təmin etmək məqsədilə müntəzəm olaraq onun ərazisində yer təkinin dövlət geoloji öyrənilməsi həyata keçirilir.

Dövlət geoloji öyrənilməsinin əsas məqsədi ölkə ərazisində, o cümlədən Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub bölməsində geoloji tədqiqatların və xəritəalma işlərinin aparılması, faydalı qazıntı yataqlarının axtarışı, qiymətləndirilməsi və kəşfiyyatı, yerin təkində baş verən proseslərin proqnozlaşdırılması, mineral-xammal bazası haqqında informasiyanın toplanması, sistemləşdirilməsi, saxlanması və digər işlərin həyata keçirilməsindən ibarətdir.

M a d d ə 29 . Faydalı qazıntı yataqlarının geoloji-iqtisadi qiymətləndirilməsi

Faydalı qazıntı yataqlarının sənaye əhəmiyyətini, dağ-mədən-geoloji və digər şəraiti nəzərə alınmaqla onların səmərəli və təhlükəsiz işlədilməsi üsullarının müəyyən edilməsini, yer təkinin öyrənilməsinin dolğunluğunu, ondan kompleks istifadə olunmasını təmin etmək məqsədilə hər bir yatağın geoloji-iqtisadi qiymətləndirilməsi aparılır və mineral-xammal üçün kondisiyalar müəyyən edilir.

Mineral-xammal üçün kondisiyalar əsas faydalı qazıntılardan, habelə onların tərkibində olan qiymətli komponentlərdən istifadə olunması nəzərə alınmaqla hazırlanır və yatağın sənaye ehtiyatlarının hesablanması əsasını təşkil edir.

Ümumi yayılmış faydalı qazıntıların keyfiyyətinə verilən tələblər standartlarla və texniki şərtlərlə müəyyən olunur.

M a d d ə 30 . Faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət ekspertizası

Yer təkinin faydalı qazıntı ehtiyatlarının səmərəli və kompleks işlənilməsinə təmin etmək, yerin təkindən istifadə haqqını və istifadəyə verilən yer təkisi sahələrinin sərhədlərini müəyyən etmək məqsədilə mineral-xammal üçün kondisiyalar və kəşfiyyatı aparılmış yataqların faydalı qazıntı ehtiyatları dövlət ekspertizasından keçirilməlidir.

Dövlət ekspertizası yatağın geoloji öyrənilməsinin bütün mərhələlərində aparıla bilər. Bu hallarda ekspertizaya təqdim olunan geoloji materiallar faydalı qazıntı ehtiyatlarının kəmiyyətini və keyfiyyətini, sənaye əhəmiyyətini, onların çıxarılmasının dağ-mədən-texniki, hidrogeoloji, ekoloji və digər şəraitini obyektiv qiymətləndirməyə imkan verməlidir.

Faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan, yeraltı qurğuların tikintisi və istismarı üçün yararlı olan yer təkisi sahələri haqqında geoloji informasiya da dövlət ekspertizasından keçirilməlidir. Həmin sahələrdən istifadəyə yalnız geoloji informasiyanın dövlət ekspertizası aparıldıqdan və təsdiq edildikdən sonra icazə verilir.

İstifadəyə verilən yer təkisi sahələri haqqında geoloji informasiyanın və faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət ekspertizası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

M a d d ə 31 . Faydalı qazıntı ehtiyatlarının təsdiq edilməsi və silinməsi

Kəşf edilmiş faydalı qazıntı yataqlarının ehtiyatları və eləcə də yataqların istismarı zamanı əlavə kəşf edilmiş faydalı qazıntıların ehtiyatları dövlət ekspertizası aparıldıqdan sonra təsdiq edilir. Faydalı qazıntı ehtiyatları təsdiq edilərkən kəşf edilmiş ehtiyatların sənaye əhəmiyyəti, səhiyyəliyi, kəmiyyəti, keyfiyyəti, yerləşmə şəraiti, öyrənilmə dərəcəsi və istismara hazır olması müəyyənləşdirilir.

Kəşf olunmuş faydalı qazıntı ehtiyatının sənaye əhəmiyyəti barədə qərar onların dövlət balansında qeydiyyat alınmasına və uçotunun aparılmasına əsas verir.

Yer təkinin faydalı qazıntıları çıxarılması üçün istifadəyə verilməsinə yalnız onların ehtiyatları təsdiq edildikdən sonra icazə verilir.

Çıxarılmış faydalı qazıntılar, habelə çıxarılma prosesində sənaye əhəmiyyətini itirmiş, sonrakı geoloji öyrənilmə işləri və ya yataqların işlənilməsi zamanı təsdiq olunmamış faydalı

qazıntı ehtiyatları müəyyən edilmiş qaydada, faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət balansında müvafiq dəyişikliklər edilməklə, istismar işlərini aparan subyektin hesabından silinir.

M a d d ə 32 . Yer in t əki haqqında geoloji informasiya

Yer təkini geoloji quruluşu, orada olan faydalı qazıntılar, dağ-mədən şəraiti, həmçinin yer təkini digər xassələri haqqında hesabatlarda, xəritələrdə və başqa materiallarda olan informasiya Azərbaycan Respublikasına mənsubdur.

Yer in t əki haqqında geoloji və digər informasiya üzərində mülkiyyət hüququ Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada qorunur.

Əgər sifarişçinin müqavilə şərtləri ilə razılaşdırılmış kommersiya marağına toxunulmursa, icraçı, işlərin aparılması zamanı yer in t əki haqqında əldə etdiyi informasiyadan elm və tədris fəaliyyətində istifadə etmək hüququna malikdir.

Dövlət vəsaiti hesabına əldə edilmiş geoloji və digər informasiya müəyyən edilmiş formada dövlət geoloji informasiya fonduna verilir. Həmin informasiya fondnda saxlanılır və sistemləşdirilir.

Geoloji informasiyadan istifadənin qayda və şərtləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Öz maliyyə vəsaitləri hesabına yer in t əki haqqında geoloji və digər informasiya hazırlayan təşkilatlar, müəssisələr və vətəndaşlar həmin informasiyanı dövlət geoloji informasiya fonduna verir və ondan istifadənin şərtlərini müəyyən edir.

İnformasiyanın toplandığı, qeydə alındığı, saxlanıldığı, verildiyi və ondan istifadə olunduğu bütün mərhələlərdə məsul şəxslər onun məxfiliyini təmin etməlidirlər.

Yer in t əki haqqında geoloji informasiyadan istifadəyə görə haqq alınır. Haqqın alınması qaydasını və miqdarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyənləşdirir.

M a d d ə 33 . Faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət balansı, faydalı qazıntı yataqlarının və təzahürlərinin dövlət kadastrı və onların aparılması

Faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət balansı sənaye əhəmiyyətli yataqlar üzrə hər növ faydalı qazıntı ehtiyatlarının kəmiyyəti, keyfiyyəti, öyrənilmə dərəcəsi, onların yerləşməsi, sənayedə istifadə dərəcəsi, faydalı qazıntıların çıxarılması, itkisi və kəşf edilmiş faydalı qazıntı ehtiyatları ilə sənayenin təmin edilməsi haqqında məlumatları özündə əks etdirir və mineral-xammal bazasının vəziyyətinin uçotu məqsədilə aparılır.

Faydalı qazıntı yataqlarının və təzahürlərinin dövlət kadastrı, hər bir yataq üzrə əsas və yanakı faydalı qazıntı ehtiyatlarının kəmiyyətini və keyfiyyətini, onlarda olan komponentlərin miqdarını, yataqların işlənməsinin dağ-mədən-texniki, hidrogeoloji, ekoloji şəraitini və geoloji-iqtisadi qiymətləndirilməsini səciyyələndirən məlumatları, eləcə də hər bir faydalı qazıntı təzahürünə dair məlumatları özündə birləşdirməlidir.

Dövlət kadastrı faydalı qazıntı yataqlarının kompleks istifadəsi, onların işlənməsi ilə əlaqədar infrastrukturun səmərəli inkişafı və yerləşdirilməsi məqsədi ilə aparılır.

Faydalı qazıntı ehtiyatlarının dövlət balansı və faydalı qazıntı yataqlarının və təzahürlərinin dövlət kadastrı yer təkini geoloji öyrənilməsi və faydalı qazıntı yataqlarının istismarı ilə məşğul olan təşkilat və müəssisələrin dövlət geoloji informasiya fonduna təqdim etdikləri hesabatlar əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən tərtib edilir və aparılır.

M a d d ə 34 . Faydalı qazıntı yataqlarının kəşfçiləri

Əvvəllər məlum olmayan sənaye əhəmiyyətli faydalı qazıntı yatağı, habelə məlum yataqda onun sənaye əhəmiyyətini xeyli artıran əlavə faydalı qazıntı ehtiyatları və ya yeni mineral-xammalın olması ehtimalını elmi əsaslandıran və aşkara çıxaran şəxslər kəşfçilər hesab edirlər.

Kəşfçilərin mükafatlandırılması qaydasını Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

V f ə s i l

YERİN TƏKİNDƏN İSTİFADƏ MÜNASİBƏTLƏRİNİN DÖVLƏT TƏNZİMLƏNMƏSİ

M a d d ə 35. Yer in tək indən istifadə münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsinin vəzifələri

Yerin tək indən istifadə münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsinin əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

mineral-xammal bazasının yaradılması, ondan səmərəli istifadə və yer təkinin mühafizəsi; faydalı qazıntıların əsas növlərinin istehsal həcminin müəyyənləşdirilməsi;

mineral-xammal bazasının inkişafı və faydalı qazıntıların çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikintisi üçün istifadə edilən yer tək i sahələrinin hazırlanması;

Azərbaycan Respublikasının ərazisi, o cümlədən Xəzər dənizinin (gölünün) ona mənsub olan bölməsi daxilində yer təkinin geoloji öyrənilməsi;

mineral-xammal ixracının müəyyənləşdirilməsi;

yerin tək indən istifadə ilə əlaqədar ödənişlərin tətbiqi və əsas mineral-xammal növlərinin qiymətlərinin tənzimlənməsi;

yer təkinin geoloji öyrənilməsi, istifadəsi və mühafizəsi, yerin tək indən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz aparılması sahəsində standartların (normativlərin, qaydaların) müəyyənləşdirilməsi.

Yerin tək indən istifadə münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi idarəetmə, xüsusi razılıq və ya icazə, uçot və nəzarət vasitəsilə həyata keçirilir.¹⁸

M a d d ə 36. Yer in tək indən istifadə münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi və idarəetməsi

Yerin tək indən istifadə münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi bu Qanunla və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktları ilə həyata keçirilir.

Yerin tək indən istifadə üzrə idarəçiliyi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir. Faydalı qazıntıların çıxarılması isə yer təkinin istifadəçilərinin funksiyalarına aiddir.

Yerin tək indən istifadə ilə əlaqədar fəaliyyət göstərən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı faydalı qazıntı yataqlarının işlənilməsini, yaxud faydalı qazıntılar çıxarılması ilə əlaqədar olmayan yeraltı qurğuların tikintisini və istismarını həyata keçirən müəssisələrin təsərrüfat fəaliyyəti funksiyalarını yerinə yetirə bilməz.

*Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının yaratdığı quruma öz fəaliyyət istiqamətləri üzrə müvafiq işlərin görülməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi siyahıda nəzərdə tutulmuş lisenziya və icazələrin alınması tələb olunmur.*¹⁹

M a d d ə 37. Yer in tək indən səmərəli istifadəyə və onun mühafizəsinə dövlət nəzarəti

Yerin tək indən səmərəli istifadəyə və onun mühafizəsinə dövlət nəzarəti istifadəçilər tərəfindən mövcud qanunvericiliyə, yer təkinin geoloji öyrənilməsi, istifadəsi və mühafizəsi sahəsində müəyyən edilmiş standartlara (normativlərə, qaydalara), dövlət uçotu və hesabatı qaydalarına riayət olunmasını təmin etmək məqsədilə həyata keçirilir.

Yer təkinin geoloji öyrənilməsinə, səmərəli istifadəsinə və mühafizəsinə dövlət nəzarəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

M a d d ə 38 . Yer in tək indən ist ifadə il ə ə laq ə dar iş lə rin tə hlük ə siz apar ıl ma sı na dö vlət nə zarə ti

Yer in tək indən ist ifadə il ə ə laq ə dar iş lə rin tə hlük ə siz apar ıl ma sı na dö vlət nə zarə ti yer tək i ist ifadə ç ilə ri tər ə f indən mö vcu d qan un ver ic iliy ə , iş lə rin tə hlük ə siz apar ıl ma sı na, on lar ın ə ha liy ə , ə tra f mü hitə , bi na və qurğ u la ra zər ə rli tə si ri nin qar şı sı nın alın ma sı və ar adan qal dır ıl ma sı tə lə blə ri nə ri ayət ol un ma sı nı tə min etmək mə qsəd ilə hə ya ta keç i ri li r.

Yer in tək indən ist ifadə il ə ə laq ə dar iş lə rin tə hlük ə siz apar ıl ma sı üz ə ri ndə dö vlət nə zarə ti ni mü va fiq ic ra ha ki miyyə ti or qanı hə ya ta keç i ri r.

V I f ə s il

YERİN TƏKİNDƏN İSTİFADƏNİN İQTİSADİ MEXANİZMİ

M a d d ə 39 . Yer in tək indən ist ifadə yə gö rə ö d ə m ə si ste mi

Azərbaycan Respublikası ərazisində yer in tək indən ist ifadə , bu Qan un nun 44-cü maddə sin də nə zər də tu tu lu muş hal lar ist is na ol ma q la , ö d ə ni ş li di r.

Yer in tək indən ist ifadə yə gö rə yer tək i ist ifadə ç ilə ri a ş ağ ı da kıl ar ı ö d ə y i ri lər :

xüsusi razılığın verilməsinə görə dövlət rüsumu (haqq);

yer in tək indən ist ifadə haqqı;

mə dən ver gi si;

mi ne ral-xam mal ba za sı nın bər pa sı na ayır ma lar;

dəniz dibi sahələrindən və akvatoriyasından ist ifadə haqqı.

Yer in tək indən ist ifadə ç ilər h ə m ç i ni n qan un ver ic ilik lə nə zər də tu tu lu n diğ er ö d ə ni ş və ver gi lə ri ö d ə y i ri lər .

M a d d ə 40 . Yer in tək indən ist ifadə yə gö rə ö d ə ni ş lər

Yer in tək indən ist ifadə haqq ı fay da lı qaz ın tı lar ın ax ta rı ş ı və kə ş fiyyat ı iş lə ri nə gö rə ö d ə ni li r. Haqq ın mi q da rı , iş lə rin də yə ri ndən fa iz lə və on un ö d ə ni l m ə si qay da sı qan un ver ic ilik lə mü ə yyən ed il ir. Fay da lı qaz ın tı lar ç ı xar ıl ma sı üç ün ver il miş dağ-mə dən ayır ma sı nın sə rhə dlə ri ndə ist ifadə ç idən fay da lı qaz ın tı nın kə ş fiyyat ına gö rə ö d ə ni ş lər alın mır .

Fay da lı qaz ın tı lar ın ç ı xar ıl ma sı na gö rə ö d ə ni ş lər ver gi qan un ver ic iliy i nə uyğ un ol ar aq ö d ə ni li r. ²⁰

Fay da lı qaz ın tı lar ç ı xar ıl ar kən nor ma tiv dən art ı q itkilə rə gö rə ö d ə ni ş lər qan un ver ic ilik lə mü ə yyən ed il miş qay da da və mi q da r da ö d ə ni li r.

Fay da lı qaz ın tı lar ın ç ı xar ıl ma sı il ə ə laq ə dar ol ma yan mə qsə dlər , o cü mlə dən yer alt ı qurğ u lar ın tikintisi və ist is mar ı üç ün yer in tək indən ist ifadə yə gö rə ö d ə ni ş lər ist ifadə yə ver il ən yer tək i ni n hü d u d lar ı nın ölç ü lə ri ndən , fay da lı lığ ı ndan və on dan ist ifadə za ma nı ekolo ji taraz lığ ın pozul ma tə hlük ə si nin sə viyy ə si ndən as ı lı ol ar aq qan un ver ic ilik lə mü ə yyən ed il ir.

M a d d ə 41 . Mi ne ral-xam mal ba za sı nın bər pa sı na ayır ma lar

Mi ne ral-xam mal ba za sı nın bər pa sı na ayır ma lar dö vlət və sa it i he sa b ına kə ş fiyyat ı apar ıl mış büt ün fay da lı qaz ın tı nö vlə ri nin ç ı xar ıl ma sı na gö rə yer tək i ist ifadə ç ilə ri ndən alın ır .

Fay da lı qaz ın tı lar ın ya taqlar ı nın ax ta rı ş ı və kə ş fiyyat ı nı öz və sa it i he sa b ına ap ar mış , ya xud fay da lı qaz ın tı lar ın mü va fiq ehtiyat lar ı nın ax ta rı ş ına və kə ş fiyyat ına dö vlət in ç ə k di yi xər clə ri tam ö d ə miş yer tək i ist ifadə ç ilə ri h ə mi n ya taqlar ı ist is mar ed ə r kən mi ne ral-xam mal ba za sı nın bər pa sı na ayır ma lar ı ö d ə m ə k dən az ad ed il i ri lər .

Ayır ma lar ın də rə cə lə ri Azər bay can Respublikası nın mi ne ral-xam mal ba za sı nın bər pa sı na tə lə b ol un an xər clə ri tə min ed ə bil ə cək mi q da r da mü ə yyən ed il ir və ey ni növ mi ne ral-xam mal ç ı xar an yer tək i ni n büt ün ist ifadə ç ilə ri üç ün ey ni di r.

Mineral-xammal bazasının bərpasına ayırımların miqdarı faktiki çıxarılan faydalı qazıntıların dəyərindən faizlə müəyyən edilir.

Bu ayırımlar mineral-xammal bazasının bərpasını və yer təkinin geoloji öyrənilməsini maliyyələşdirmək məqsədilə yaradılan dövlət fonduna daxil edilir.

Mineral-xammal bazasının bərpasına ayırımlardan faydalı qazıntı yataqlarının ilkin açılmasının və kəşfiyyatının həvəsləndirilməsi üçün istifadə edilə bilər.

Mineral-xammal bazasının bərpasına ayırımların dərəcələri, ödənilməsi və istifadəsi qaydası qanunvericiliklə müəyyən edilir.

M a d d ə 4 2 . Dəniz dibi sahələrindən və akvatoriyasından istifadə haqqı

Dəniz dibi sahələrindən və akvatoriyasından istifadə haqqı dəniz şəraitində faydalı qazıntıların axtarışı, kəşfiyyatı və çıxarılması ilə bağlı işlərə və dəniz dibinin təkindən digər məqsədlər üçün istifadəyə görə ödənilir. Haqqın ödənilməsi qaydası və miqdarı sahənin yerləşməsindən və konfigurasiyasından, su qatının qalnlığından, dəniz dibinin təkindən istifadənin məqsədlərindən asılı olaraq qanunvericiliklə müəyyən edilir.

M a d d ə 4 3 . Yer in təkindən istifadəyə görə ödənişin formaları

Yerin təkindən istifadəyə görə ödənişlər, onların növlərindən asılı olaraq aşağıdakı formalarda verilə bilər:

pul ödənişləri;

çıxarılan mineral-xammalın və ya istifadəçi tərəfindən istehsal olunan digər məhsulların bir hissəsi;

xidmət göstərilməsi.

Ödənişlərin verilməsi forması normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq yerin təkindən istifadə hüququ verən xüsusi razılıqla və ya icazədə müəyyən edilir.

Yerin təkindən istifadəyə görə ödənişlərin əvəzinə istifadəçidən kommersiya sirri sayılan məlumatların tələb edilməsinə yol verilmir.²¹

M a d d ə 4 4 . Yer in təkindən istifadəyə görə ödənişlərdə istisnalar

Azərbaycan Respublikasında yerin təkindən istifadəyə görə ödəmələrdə istisnalar aşağıdakı hallarda tətbiq edilir:

hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətində olan və ya icarəyə götürülmüş torpaq sahəsində öz ehtiyaclarının ödənilməsi üçün müəyyən olunmuş qaydada ümumi yayılmış faydalı qazıntılar və təzyiqsiz yeraltı sular hasil edildikdə;

yer təkinin öyrənilməsinə dair elmi-tədqiqat və dövlət proqramları ilə aparılan geoloji işlər, zəlzələlərin proqnozlaşdırılması, mühəndis-geoloji araşdırmalar, geoekoloji tədqiqatlar, yeraltı suların rejiminə və balansına nəzarət, eləcə də yerin təkinin bütövlüyünü pozmaqla görülən digər işlər, bu Qanunun 7-ci maddəsinin birinci hissəsinin 5-ci bəndində qeyd edilən xüsusi mühafizə edilən geoloji obyektlərin yaradılması üçün işlər aparıldıqda.

Mürəkkəb dağ-mədən-geoloji şəraitdə yerləşən, yaxud aşağı keyfiyyətə malik, o cümlədən çətin çıxarılan, kondisiyaya uyğun olmayan, faydalı qazıntıların əvvəl dövlət balansından silinmiş ehtiyatlarını saxlayan yataqların istifadə edilməsini, örtük və yan süxurlardan, dağ-mədən və onunla əlaqədar emal istehsalatının tullantılarından istifadəni, eləcə də əsas və yanakı komponentlərin istehsalını, ekoloji cəhətdən təhlükəsiz texnologiyaların tətbiqini həvəsləndirmək məqsədilə yer təkinin istifadəçiləri yerin təkindən istifadəyə görə ödənişlərdən qismən azad oluna bilərlər.

M a d d ə 45 . Aşağı keyfiyyətə və səmərəyə malik faydalı qazıntı yataqlarının istismarına görə güzəştlər

Aşağı keyfiyyətə və səmərəyə malik faydalı qazıntı yataqlarının istismarına görə güzəştlər aşağıdakı hallarda verilir:

kəşf edilmiş ehtiyatların səmərəli istifadəsi qaydasının pozulması ilə əlaqədar olmayan və az rast gələn faydalı qazıntılar aşağı iqtisadi səmərəlik şəraitində çıxarılsa;

yatağın zəngin sahələrinin seçmə üsulu ilə işlədilməsi nəticəsində faydalı qazıntının keyfiyyətinin pisləşməsi halları istisna edilməklə, aşağı keyfiyyətli qalıq ehtiyatlardan faydalı qazıntı hasil edilərsə.

Bu güzəştlər xüsusi razılıq və ya icazə verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.²²

V I I f ə s i l

QANUNUN POZULMASINA GÖRƏ MƏSULİYYƏT

M a d d ə 46 . Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qanunun pozulmasına görə hüquqi və fiziki şəxslər aşağıdakı hallarda məsuliyyət daşıyırlar:

yerin təkindən istifadənin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydaları pozularsa;

yerin təkindən özbaşına istifadə edilərsə;

yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar işlərin təhlükəsiz aparılması, yer təkinin və ətraf mühitin mühafizəsi üzrə standartların (normaların, qaydaların) tələbləri pozularsa;

yer təkinin çirklənməsinə və faydalı qazıntı yatağının istismar üçün yararsız hala düşməsinə yol verilərsə;

geoloji və digər məlumatlara mülkiyyət hüququ və bu məlumatların məxfiliyi pozularsa;

faydalı qazıntı yayılan sahələrdə özbaşına tikinti işləri aparılarsa;

yerin təkindən istifadə edilərkən bina və qurğuların, eləcə də xüsusi mühafizə olunan ərazilərin və ətraf mühit obyektlərinin toxunulmazlığı təmin edilməzsə;

yeraltı suların müşahidə quyuları, markşeyder və geodeziya nişanları məhv edilərsə və zədələnsə;

yerin təkindən istifadə edərkən ödəmə qaydaları müntəzəm olaraq pozularsa;

ləğv edilən və konservasiya olunan dağ-qazmalarının və buruq quyularının əhalinin və ətraf mühitin təhlükəsizliyini təmin edən vəziyyətə gətirilməsi, habelə konservasiya müddəti ərzində faydalı qazıntı yataqlarının, dağ-qazmaların və buruq quyularının qorunması tələblərinə əməl edilməzsə;

yerin təkindən istifadə edilərkən yararsız hala salınmış torpaq sahələri və digər təbiət obyektləri onların gələcək istifadəsi üçün yararlı vəziyyətə gətirilməzsə;

yerin təkindən istifadə zamanı elm və mədəniyyət üçün maraq doğuran obyektlər aşkar edilərkən həmin sahədə işlər dayandırılmazsa və xüsusi razılıq və ya icazə verən orqana məlumat verilməzsə.²³

Yerin təkindən istifadə sahəsində bu Qanuna zidd olan hər hansı fəaliyyət qadağandır.

M a d d ə 47 . Mübahisələrin həll edilməsi

Yerin təkindən istifadə ilə əlaqədar mübahisələr qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və məhkəmələr tərəfindən həll edilir.

M a d d ə 4 8 . Vurulmuş ziyanın ödənilməsi

Yer təkinin təbii xassələrini pozmaqda təqsiri olan, yaxud yerin təkindən istifadə imkanlarını qismən və ya tamamilə istisna edən şəraiti yaradan müəssisələrin, təşkilatların, vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların fəaliyyəti nəticəsində yer təki istifadəsinə vurulmuş ziyan onların vəsaiti hesabına ödənilir.

Faydalı qazıntı yataqlarının zəngin sahələrinin seçmə üsulla hasilatını aparan, eləcə də yerin təkindən istifadə imkanlarını qismən və ya tamamilə istisna edən şəraiti yaradan, yaxud yatağın korlanmasına səbəb olan hərəkətlərdə təqsiri olan yer təki istifadəçisinin fəaliyyəti nəticəsində dövlətə vurulmuş ziyan istifadəçinin vəsaiti hesabına ödənilir.

Vurulmuş ziyanın miqdarını və ödənilməsi qaydasını məhkəmə müəyyənləşdirir.

Ziyanın ödənilməsi tərəflərin razılığı ilə yer təkinin pozulmuş təbii xassələrinin bərpası üzrə işlərin görülməsi ilə əvəz edilə bilər.

Özbaşına yerin təkindən istifadə və faydalı qazıntı yataqları yerləşən sahələrdə aparılmış tikinti işləri çəkilmiş məsrəflər ödənilmədən dayandırılır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Heydər ƏLİYEV

Bakı şəhəri, 13 fevral 1998-ci il
№ 439-IQ

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

1. 22 iyun 1999-cu il tarixli 692-IQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999-cu il, № 8, maddə 476**)
2. 5 oktyabr 2001-ci il tarixli 180-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 11, maddə 673**)
3. 12 oktyabr 2001-ci il tarixli 204-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 11, maddə 696**)
4. 23 noyabr 2001-ci il tarixli 219-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 12, maddə 736**)
5. 30 aprel 2004-cü il tarixli 643-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004-cü il, № 7, maddə 505**)
6. 17 aprel 2007-ci il tarixli 315-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 8, maddə 745**)
7. 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**)
8. 25 dekabr 2007-ci il tarixli 524-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 2, maddə 47**)
9. [18 dekabr 2015-ci il tarixli 55-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Respublika**" qəzeti, 28 yanvar 2016-cı il, № 19, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 01, maddə 22)
10. [3 aprel 2018-ci il tarixli 1058-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Azərbaycan**" qəzeti, 25 may 2018-ci il, № 117, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, №5, maddə 849)

QANUNA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

¹ 12 oktyabr 2001-ci il tarixli 204-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 11, maddə 696**) ilə 3-cü maddəyə ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

² 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 8-ci maddənin ikinci hissəsində "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

³ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 9-cu maddənin birinci hissəsinin ikinci-dördüncü və yeddinci abzaslarında, ikinci hissəsində və üçüncü hissəsinin on üçüncü abzasında ismin müvafiq hallarında "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra ismin müvafiq hallarında "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

⁴ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 10-cu maddənin dördüncü hissəsində "Xüsusi razılığa uyğun olaraq geoloji" sözləri "Geoloji" sözü ilə əvəz edilmişdir.

⁵ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 12-ci maddənin altıncı hissəsində "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

⁶ 30 aprel 2004-cü il tarixli 643-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004-cü il, № 7, maddə 505**) ilə 13-cü maddənin beşinci hissəsinin birinci cümləsindən "**(haqq)**" və ikinci cümləsindən "**(haqqın)**" sözləri çıxarılmışdır. Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Xüsusi razılığa görə dövlət rüsumu (haqq) alınır. Dövlət rüsumunun (haqqın) miqdarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.~~

9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 13-cü maddənin birinci, üçüncü, altıncı və səkkizinci hissələrində "**xüsusi razılıq**" sözlərindən sonra "**və ya icazə**" sözləri, dördüncü hissəsində "**xüsusi razılığa**" sözlərindən sonra "**və ya icazəyə**" sözləri əlavə edilmişdir və beşinci hissəsi çıxarılmışdır.

⁷ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 14-cü maddənin adında, birinci hissəsində, ikinci hissəsinin birinci, dördüncü və altıncı abzaslarında "**xüsusi razılıq**" sözlərindən sonra "**və ya icazə**" sözləri əlavə edilmişdir.

⁸ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 15-ci maddənin üçüncü abzasında "**xüsusi razılıq**" sözlərindən sonra "**və ya icazə**" sözləri əlavə edilmişdir.

⁹ 17 aprel 2007-ci il tarixli 315-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 8, maddə 745**) ilə birinci hissəsinin birinci abzasından "və ya müəyyənləşdirilmiş qaydada etibarsız sayılır" sözləri çıxarılmışdır, ikinci hissə üçüncü hissə hesab edilmişdir və maddəyə yeni məzmununda ikinci hissə əlavə edilmişdir.

¹⁰ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 18-ci maddənin birinci hissəsinin 1-3-cü bəndlərində, ikinci hissənin birinci abzasında, 2-ci və 7-ci bəndlərində "**xüsusi razılıq**" sözlərindən sonra "**və ya icazə**" sözləri, ikinci hissəsinin 5-ci bəndində "**xüsusi razılıqda**" sözlərindən sonra "**icazədə**" sözü əlavə edilmişdir.

¹¹ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 19-cu maddənin birinci, ikinci və yeddinci hissələrində "**xüsusi razılıq**" sözlərindən sonra "**və ya icazə**" sözləri əlavə edilmişdir.

¹² 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 20-ci maddənin ikinci-altıncı hissələrində "**xüsusi razılıq**" sözlərindən sonra "**və ya icazə**" sözləri əlavə edilmişdir.

¹³ 22 iyun 1999-cu il tarixli 692-IQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999-cu il, № 8, maddə 476**) ilə 21-ci maddənin birinci hissəsinin onuncu abzasına "**qarşısının alınması**" sözlərindən sonra " **faydalı qazıntılar olan və ya dağ-mədən işləri aparılan zonalarda istehsalat və məişət tullantılarının basdırılmaması**" sözləri əlavə edilmişdir.

25 dekabr 2007-ci il tarixli 524-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 2, maddə 47**) ilə 21-ci maddəsinin birinci hissəsinin onuncu abzasında "**qazıntılar olan və ya dağ-mədən işləri aparılan zonalarda**" sözləri "**qazıntı yataqlarının olduğu yerlərin çirklənməsinə və yeraltı işlərin aparılmasına təhlükə yarandığı hallarda,**

faydalı qazıntı laylarının olduğu və yeraltı işlərin aparıldığı yerlərdə" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁴ 25 dekabr 2007-ci il tarixli 524-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 2, maddə 47**) ilə 21-ci maddəsinin birinci hissəsinin on üçüncü abzasda "içməli, yaxud sənayenin su təchizatı üçün istifadə edilən sututarlarda və yeraltı sular yayılan yerlərdə" sözləri "çatlı süxurların və sulu təbəqələrin səthə çıxdığı yerlərdə, habelə içməli su təchizatı və təsərrüfat məişət ehtiyacları üçün istifadə olunan yeraltı su obyektlərinin sututar sahələrində" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁵ 5 oktyabr 2001-ci il tarixli 180-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 11, maddə 673**) ilə 21-ci maddənin birinci hissəsinə on beşinci abzas əlavə edilmişdir.

[18 dekabr 2015-ci il tarixli 55-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Respublika**" qəzeti, 28 yanvar 2016-cı il, № 19, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 01, maddə 22) ilə 21-ci maddəsinin on beşinci hissəsindən "**əhəmiyyətli**" sözü çıxarılmışdır və həmin hissədə "**balıq**" sözü "**balıqçılıq**" sözü ilə əvəz edilmişdir.

¹⁶ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 24-cü maddənin birinci hissəsində "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

¹⁷ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 25-ci maddənin "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

¹⁸ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 35-ci "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

¹⁹ [3 aprel 2018-ci il tarixli 1058-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Azərbaycan**" qəzeti, 25 may 2018-ci il, № 117, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, №5, maddə 849) ilə 36-cı maddəyə yeni məzmununda dördüncü hissə əlavə edilmişdir.

²⁰ 23 noyabr 2001-ci il tarixli 219-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 12, maddə 736**) ilə 40-cı maddənin ikinci hissəsində "Mədən vergisi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa" sözləri "vergi qanunvericiliyinə" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²¹ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 43-cü "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

²² 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 45-ci maddələrin ikinci hissəsində "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.

²³ 9 oktyabr 2007-ci il tarixli 429-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, № 10, maddə 938**) ilə 46-cı maddənin on üçüncü abzasında "xüsusi razılıq" sözlərindən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilmişdir.